Eiropas Parlaments
2024-2029

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

2024/2125(INI)

24.03.2025

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par dzimumu līdztiesības stratēģiju 2025. gadam
(2024/2125(INI))

Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komiteja

Referents: Marko Vešligajs

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

PASKAIDROJUMS 10

ANNEX: VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM REFERENTS IR SAŅĒMIS PIENESUMU.....14

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par dzimumu līdztiesības stratēģiju 2025. gadam
(2024/2125(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienību 2. un 3. pantu,

– ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 8., 10., 19., 79., 83., 153. un 157. pantu,

– ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. un 23. pantu,

– ņemot vērā Eiropas sociālo tiesību pīlāru, ko Parlaments, Padome un Komisija pasludināja un parakstīja 2017. gada 17. novembrī, un Komisijas 2021. gada 4. marta paziņojumu "Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns" (COM(2021)0102),

– ņemot vērā ANO 1979. gada 18. decembra Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu,

– ņemot vērā 1995. gada 15. septembra ANO Pekinas deklarāciju un Rīcības platformu un tās pārskatīšanas konferenču rezultātus,

– ņemot vērā ANO 2015. gada 21. oktobra Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tajā noteiktos ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), jo īpaši 5. IAM "Panākt dzimumu līdztiesību un nodrošināt iespējas visām sievietēm un meitenēm", kā arī ar to saistītos mērķus un rādītājus,

– ņemot vērā Starptautiskās Darba organizācijas 1951. gada 29. jūnija Konvenciju par vienlīdzīgu atalgojumu un Starptautiskās Darba organizācijas 2019. gada 21. jūnija Konvenciju pret vardarbību un aizskarošu izturēšanos,

– ņemot vērā Eiropas Padomes 2011. gada 11. maija Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu ("Stambulas konvencija"),

– ņemot vērā kopš 1975. gada pieņemtās EEK un ES direktīvas par vienlīdzīgas attieksmes pret sievietēm un vīriešiem dažādiem aspektiem (Direktīva 79/7/EEK[1], Direktīva 86/613/EEK[2], Direktīva 92/85/EEK[3], Direktīva 2004/113/EK[4], Direktīva 2006/54/EK[5] un Direktīva 2010/41/ES[6]),

---

[1] Padomes Direktīva 79/7/EEK (1978. gada 19. decembris) par pakāpenisku vienlīdzīgas attieksmes principa pret vīriešiem un sievietēm īstenošanu sociālā nodrošinājuma jautājumos, OV L 6, 10.1.1979., 24. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1979/7/oj.

[2] Padomes Direktīva 86/613/EEK (1986. gada 11. decembris) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu pret pašnodarbinātiem vīriešiem un sievietēm, to skaitā lauksaimniecībā nodarbinātiem, un par pašnodarbinātu grūtnieču un māšu aizsardzību, OV L 359, 19.12.1986., 56. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1986/613/oj.

[3] Padomes Direktīva 92/85/EEK (1992. gada 19. oktobris) par pasākumu ieviešanu, lai veicinātu drošības un veselības aizsardzības darbā uzlabošanu strādājošām grūtniecēm, sievietēm, kas strādā pēcdzemdību periodā, vai

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 20. jūnija Direktīvu (ES) 2019/1158 par darba un privātās dzīves līdzsvaru vecākiem un aprūpētājiem un ar ko atceļ Padomes Direktīvu 2010/18/ES[7],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2022. gada 23. novembra Direktīvu (ES) 2022/2381 par dzimumu līdzsvara uzlabošanu biržā kotētu uzņēmumu direktoru vidū un saistītiem pasākumiem[8],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 10. maija Direktīvu (ES) 2023/970 par to, lai ar darba samaksas pārredzamības un izpildes mehānismu stiprinātu to, kā tiek piemērots princips par vienādu darba samaksu vīriešiem un sievietēm par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu[9],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 14. maija Direktīvu (ES) 2024/1385 par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu[10],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 14. maija Direktīvu (ES) 2024/1500 par līdztiesības iestāžu standartiem attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi un iespēju vienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem nodarbinātības un profesijas jautājumos un ar ko groza Direktīvas 2006/54/EK un 2010/41/ES[11],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2024. gada 13. jūnija Direktīvu (ES) 2024/1712, ar ko groza Direktīvu 2011/36/ES par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību[12],

– ņemot vērā Komisijas 2020. gada 5. marta paziņojumu "Savienība, kurā valda līdztiesība: dzimumu līdztiesības stratēģija 2020.–2025. gadam" (COM(2020)0152),

– ņemot vērā Komisijas un Savienības 2020. gada 25. novembra kopīgo paziņojumu "ES Dzimumu līdztiesības rīcības plāns (*GAP* III) — vērienīga programma dzimumu līdztiesībai un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanai sievietēm ES ārējā darbībā" (JOIN(2020)0017) un tam pievienoto 2020. gada 25. novembra kopīgo dienestu darba dokumentu "Mērķi un rādītāji dzimumu līdztiesības rīcības plāna III (2021.–2025.) īstenošanas satvaram" (SWD(2020)0284),

---

strādājošām sievietēm, kas baro bērnu ar krūti, OV L 348, 28.11.1992., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/85/oj.

[4] Padomes Direktīva 2004/113/EK (2004. gada 13. decembris), ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu, OV L 373, 21.12.2004., 37. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/113/oj.

[5] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/54/EK (2006. gada 5. jūlijs) par tāda principa īstenošanu, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un attieksmi pret vīriešiem un sievietēm nodarbinātības un profesijas jautājumos, OV L 204, 26.7.2006., 23. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2006/54/oj.

[6] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/41/ES (2010. gada 7. jūlijs) par to, kā piemērot vienlīdzīgas attieksmes principu vīriešiem un sievietēm, kas darbojas pašnodarbinātas personas statusā, OV L 180, 15.7.2010., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2010/41/oj.

[7] OV L 188, 12.7.2019., 79. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

[8] OV L 315, 7.12.2022., 44. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2381/oj.

[9] OV L 132, 17.5.2023., 21. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.

[10] OV L, 2024/1385, 24.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj.

[11] OV L, 2024/1500, 29.5.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1500/oj.

[12] OV L, 2024/1712, 24.6.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1712/oj.

– ņemot vērā Komisijas 2025. gada 7. marta paziņojumu "Sieviešu tiesību ceļvedis" (COM(2025)0097),

– ņemot vērā 2019. gada 13. februāra rezolūciju par pretreakciju pret sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību Eiropas Savienībā[13],

– ņemot vērā 2019. gada 28. novembra rezolūciju par ES pievienošanos Stambulas konvencijai un citiem pasākumiem ar dzimumu saistītas vardarbības apkarošanai[14],

– ņemot vērā 2020. gada 30. janvāra rezolūciju par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību[15],

– ņemot vērā Parlamenta 2020. gada 23. oktobra rezolūciju par dzimumu līdztiesību ES ārpolitikā un drošības politikā[16],

– ņemot vērā Eiropas Parlamenta 2021. gada 21. janvāra rezolūciju par ES dzimumu līdztiesības stratēģiju[17],

– ņemot vērā 2021. gada 21. janvāra rezolūciju par digitālās plaisas starp dzimumiem novēršanu: sieviešu līdzdalība digitālajā ekonomikā[18],

– ņemot vērā 2021. gada 11. februāra rezolūciju par nākotnes izaicinājumiem Eiropā sieviešu tiesību jomā: vairāk nekā 25 gadus pēc Pekinas deklarācijas un Rīcības platformas[19],

– ņemot vērā 2021. gada 10. jūnija rezolūciju par dzimumu līdztiesības veicināšanu ar zinātni, tehnoloģiju, inženierzinātnēm un matemātiku (*STEM*) saistītā izglītībā un karjeras veidošanā[20],

– ņemot vērā Parlamenta 2021. gada 24. jūnija rezolūciju par seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību uz to stāvokli Eiropas Savienībā sieviešu veselības kontekstā[21],

– ņemot vērā 2021. gada 16. septembra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par to, lai ar dzimumu saistīta vardarbība tiktu iekļauta kā jauna noziegumu joma LESD 83. panta 1. punktā uzskaitītajā noziegumu jomu sarakstā[22],

– ņemot vērā 2021. gada 14. decembra rezolūciju ar ieteikumiem Komisijai par cīņu pret vardarbību, kas saistīta ar dzimumu: kibervardarbību[23],

---

[13] OV C 449, 23.12.2020., 102. lpp.
[14] OV C 232, 16.6.2021., 48. lpp.
[15] OV C 331, 17.8.2021., 5. lpp.
[16] OV C 404, 6.10.2021., 202. lpp.
[17] OV C 456, 10.11.2021., 208. lpp.
[18] OV C 456, 10.11.2021., 232. lpp.
[19] OV C 465, 17.11.2021., 160. lpp.
[20] OV C 67, 8.2.2022., 137. lpp.
[21] OV C 81, 18.2.2022., 43. lpp.
[22] OV C 117, 11.3.2022., 88. lpp.
[23] OV C 251, 30.6.2022., 2. lpp.

– ņemot vērā 2021. gada 15. decembra rezolūciju par sieviešu un vīriešu līdztiesību Eiropas Savienībā 2018.–2020. gadā[24],

– ņemot vērā 2022. gada 10. marta rezolūciju par ES Dzimumu līdztiesības rīcības plānu III[25],

– ņemot vērā 2022. gada 3. maija rezolūciju par sieviešu ekonomiskās neatkarības sasniegšanu ar uzņēmējdarbību un pašnodarbinātību[26],

– ņemot vērā 2022. gada 5. jūlija rezolūciju par virzību uz kopīgu Eiropas rīcību aprūpes jomā[27],

– ņemot vērā 2022. gada 5. jūlija rezolūciju par sieviešu nabadzību Eiropā[28],

– ņemot vērā 2023. gada 1. jūnija rezolūciju par seksuālās uzmākšanās ES un kustības "MeToo" izvērtēšanu[29],

– ņemot vērā 2024. gada 11. aprīļa rezolūciju par grūtniecības pārtraukšanas tiesību iekļaušanu ES Pamattiesību hartā[30],

– ņemot vērā 2024. gada 19. decembra ieteikumu Padomei saistībā ar ES prioritātēm ANO Sieviešu statusa komisijas 69. sesijā[31],

– ņemot vērā ES Pamattiesību aģentūras (*FRA*), *Eurostat* un Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta (*EIGE*) 2024. gada 25. novembra ziņojumu "Ar dzimumu saistītas vardarbības ES apsekojums: galvenie rezultāti",

– ņemot vērā dzimumu līdztiesības indeksu 2024. gadā, ko *EIGE* publicēja 2024. gada 10. decembrī,

– ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas atzinumu,

– ņemot vērā Sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības komitejas ziņojumu (A10-0000/2025),

A. tā kā tiesības uz vienlīdzīgu attieksmi ir pamattiesības, kas atzītas līgumos[32] un Pamattiesību hartā un kas ir būtiskas turpmākai attīstībai;

B. tā kā dzimumu līdztiesība ir ES pamatvērtība, Eiropas sociālo tiesību pīlāra pamattiesības un pamatprincips, kā arī būtisks nosacījums progresam;

---

[24] OV C 251, 30.6.2022., 23. lpp.
[25] OV C 347, 9.9.2022., 150. lpp.
[26] OV C 465, 6.12.2022., 54. lpp.
[27] OV C 47, 7.2.2023., 30. lpp.
[28] OV C 47, 7.2.2023., 2. lpp.
[29] OV C, C/2023/1224, 21.12.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1224/oj.
[30] OV C, C/2025/1279, 13.3.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1279/oj.
[31] Pieņemtie teksti, P10_TA(2024)0075.
[32] LES 2. pants un 3. panta 3. punkts, LESD 8., 10., 19. un 157. pants, kā arī ES Pamattiesību hartas 21. un 23. pants.

C. tā kā ar dzimumu saistīta vardarbība joprojām ir plaši izplatīta parādība visā pasaulē, arī ES, un tai ir smagas sekas attiecībā uz upuriem un sabiedrību;

D. tā kā ikvienam ES ir tiesības uz piekļuvi visaugstākajiem standartiem atbilstošai fiziskās un garīgās veselības aprūpei;

E. tā kā atšķirības darba tirgū un taisnīgu darba apstākļu un drošības trūkums strādājošām sievietēm joprojām pastāv visā ES un esošās atšķirības vīriešu un sieviešu darba samaksā lielā mērā ir sekas tam, ka sistemātiski tiek nepietiekami novērtēts darbs nozarēs, kurās dominē sievietes; tā kā tādēļ ir jārisina jautājums par "vienāda darba samaksu par līdzvērtīgu darbu", lai novērstu vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirības;

F. tā kā jaunās digitālās tehnoloģijas ir dzimumu līdztiesības riska faktors un varētu nostiprināt un padziļināt pastāvošos dzimumu nevienlīdzības, diskriminācijas un vardarbības pret sievietēm un meitenēm modeļus;

G. tā kā visā ES aprūpētāja pienākumus nesamērīgā apmērā veic sievietes, un tas veicina nevienlīdzību;

H. tā kā pētījumi liecina, ka sievietes ir nepietiekami pārstāvētas visos ekonomikas un politikas lēmumu pieņemšanas līmeņos visā pasaulē un ka dzimumu paritātes sasniegšana politiskajā dzīvē ir tāla perspektīva;

I. tā kā daudzas sievietes un neaizsargātas grupas, arī cilvēki ar invaliditāti, cilvēki no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides, cilvēki, kas ir rasializēti, cilvēki ar etnisku, minoritāšu vai migrantu izcelsmi, vecāka gadagājuma cilvēki un LGBTIK+ cilvēki Eiropas Savienībā saskaras ar nevienlīdzību un diskrimināciju;

J. tā kā Sieviešu tiesību ceļvedis vēlreiz apstiprina ES stingro apņemšanos aizsargāt un veicināt dzimumu līdztiesību un sieviešu tiesības, izklāstot principus un ilgtermiņa redzējumu progresam, uz ko balstīsies dzimumu līdztiesības stratēģija laikposmam pēc 2025. gada;

1. aicina Komisiju iesniegt vērienīgu dzimumu līdztiesības stratēģiju 2026.–2030. gadam ar konkrētiem, taustāmiem leģislatīviem un neleģislatīviem pasākumiem tālāk norādītajās galvenajās jomās;

Ar dzimumu saistīta vardarbība

2. aicina Komisiju atzīt ar dzimumu saistītu vardarbību par jaunu noziegumu jomu, kā minēts LESD 83. panta 1. punktā, lai efektīvi apkarotu visu veidu vardarbību pret sievietēm un meitenēm, kas ir viens no visizplatītākajiem pamattiesību pārkāpumiem ES;

3. mudina Komisiju atzīt feminicīdu par atsevišķu noziegumu;

4. aicina Komisiju uzraudzīt un mudināt ātri transponēt Direktīvu (ES) 2024/1385 par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu un iesniegt ieteikumu par to, kā novērst pret sievietēm un meitenēm vērstu kaitīgu praksi;

5. aicina Komisiju nākt klajā ar ES tiesību aktiem, lai noteiktu kriminālatbildību par izvarošanu, pamatojoties uz piekrišanas neesamību; atkārtoti uzsver, ka izvarošana ir ne tikai sieviešu pamattiesību un ķermeņa autonomijas pārkāpums, bet arī sieviešu un meiteņu seksuālas izmantošanas veids;

Visaptveroša un dzimumvērīga veselības aprūpe

6. mudina Komisiju nodrošināt sievietēm un meitenēm vispārēju piekļuvi dzimumvērīgai veselības aprūpei;

7. aicina Komisiju ES līmenī novērst šķēršļus, kas kavē sieviešu piekļuvi veselības aprūpei visā to daudzveidībā;

8. aicina Komisiju nodrošināt sievietēm un meitenēm pilnīgu un vienlīdzīgu piekļuvi seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem, arī tiesībām uz drošu un likumīgu abortu visā to daudzveidībā;

Dzimumu līdztiesība un sieviešu iespēju veicināšana nodarbinātībā

9. aicina Komisiju uzraudzīt un veicināt, lai ātri tiktu transponētas direktīvas par adekvātu minimālo algu[33], darba samaksas pārredzamību[34] un sievietēm uzņēmumu valdēs[35];

10. mudina Komisiju izstrādāt pamatnostādnes, kas ļautu ES mērogā definēt un salīdzināt jēdzienu "darba vērtība", un ātri izveidot dzimumneitrālus darba novērtēšanas instrumentus un kritērijus, lai labāk novērtētu un taisnīgāk atalgotu darbu, kas veikts nozarēs, kurās dominē sievietes;

Sieviešu tiesības un dzimumu līdztiesība izglītībā, apmācībā un digitālajā jomā

11. mudina Komisiju nodrošināt dzimumu līdztiesības principa ievērošanu visos izglītības līmeņos un izstrādāt augstas kvalitātes standartus izglītības materiāliem, kas veicina dzimumu līdztiesību un dzimumu stereotipu izskaušanu, cita starpā sekmējot visaptverošu seksuālo izglītību un piekrišanu;

12. aicina Komisiju izstrādāt un pieņemt nulles tolerances politiku digitālajā vidē attiecībā uz visa veida ar dzimumu saistītu vardarbību, kaitniecisku uzvedību un naratīviem, kas grauj un diskreditē sieviešu un meiteņu izpausmes tiešsaistē un bezsaistē, un par prioritāti noteikt preventīvus pasākumus un aizsardzības pasākumus visās digitālās politikas jomās;

Privātās un darba dzīves saskaņošana

13. aicina Komisiju Eiropas Aprūpes stratēģiju pārveidot par visaptverošu Eiropas aprūpes kursu, kas būtu aprīkots ar saistošiem leģislatīviem un finanšu instrumentiem, lai

[33] Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2041 (2022. gada 19. oktobris) par adekvātām minimālajām algām Eiropas Savienībā, OV L 275, 25.10.2022., 33. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj).
[34] Direktīva (ES) 2023/970.
[35] Direktīva (ES) 2022/2381.

ieguldītu piekļūstamos, cenas ziņā pieejamos un kvalitatīvos bērnu aprūpes un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumos;

14. uzsver, ka Eiropas Savienībā ir jācenšas izveidot modeli "vienlīdzīgs pelnītājs– vienlīdzīgs aprūpētājs" un šajā sakarā ir jāpārskata un jāpielāgo Barselonas mērķrādītāji, kā arī jāturpina izstrādāt pasākumus attiecībā uz grūtniecības un dzemdību atvaļinājumu un paternitātes atvaļinājumu, lai panāktu vienlīdzīgāku dzimumu līdzsvaru attiecībā uz aprūpes pienākumiem;

Vienlīdzīga pārstāvība un politiskā līdzdalība

15. mudina Komisiju visās vēlēšanās ieviest likumīgas dzimumu kvotas un sarakstus, kuru pamatā ir dzimumu līdztiesība, un nodrošināt institucionālo dzimumu līdztiesību visos lēmumu pieņemšanas līmeņos;

Feministiska ārpolitika

16. aicina Komisiju veicināt ārpolitiku, drošības, tirdzniecības un attīstības politiku, kurā priekšroka tiek dota dzimumu līdztiesībai, ievērojot trīs principu (tiesības, pārstāvība un resursi);

Pret dzimumu līdztiesību vērstu kustību apkarošana

17. mudina Komisiju izstrādāt visaptverošu instrumentu, lai uzraudzītu un novērstu cieši saistīto demokrātijas lejupslīdi un situācijas pasliktināšanos sieviešu tiesību jomā un lai nodrošinātu, ka dzimumu līdztiesība joprojām ir prioritāte visā ES;

Transversāli līdzekļi dzimumu līdztiesības panākšanai

18. atkārtoti uzsver, ka visi centieni panākt progresu dzimumu līdztiesības jomā ir jāīsteno, pilnībā ievērojot intersekcionalitātes un dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanas principus;

19. aicina Komisiju nodrošināt un turpināt pilnveidot dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu tās struktūrās, metodēs un instrumentos, kā arī nodrošināt, ka dzimumu līdztiesības aspekts tiek integrēts visos Komisijas priekšlikumos, arī visās budžeta procedūrās;

20. mudina Komisiju jaunajā dzimumu līdztiesības stratēģijā izmantot un turpināt attīstīt intersekcionalitāti kā transversālu principu;

°

° °

21. uzdod priekšsēdētājam šo rezolūciju nosūtīt Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Dzimumu līdztiesība ir viena no Eiropas Savienības **pamatvērtībām** līdztekus sieviešu tiesībām; tās ir neaizstājama un nedalāma cilvēktiesību daļa. Tās atspoguļo tiesiskuma pamatu un mērķi valsts, Eiropas un starptautiskā līmenī, kā arī vispiemērotākos un būtiskākos mūsu demokrātijas veselīguma un noturības rādītājus.

Pašreizējā ģeopolitiskajā kontekstā un globālajos procesos tagad ir svarīgāk nekā jebkad agrāk izvirzīt **vērienīgu darba kārtību attiecībā uz sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesību**, tādējādi šis ziņojums ir sagatavots Eiropas Savienībai izšķirošā brīdī. Jaunajai Eiropas dzimumu līdztiesības stratēģijai laikposmam pēc 2025. gada ir jāsaglabā iepriekšējos gados noteiktie standarti un jāturpina visaptveroši centieni panākt **dzimumu līdztiesību visos līmeņos un visās jomās attiecībā uz visām personām bez diskriminācijas.** Turklāt jaunajai stratēģijai ir **izlēmīgi jārīkojas attiecībā uz iepriekš pieņemto tiesību aktu īstenošanu**.

Jaunā stratēģija nāks klajā laikā, kad pieaug pret dzimumu līdztiesību un demokrātiju vērstas kustības, tādēļ tekstam, ko iesniegs Komisija, ir **jāatspoguļo skaidra iestāžu apņēmība un konkrētas saistības aizsargāt un turpināt pilnveidot dzimumu līdztiesības sistēmu un tādējādi aizsargāt mūsu demokrātiju.** Nav demokrātijas bez sieviešu un meiteņu vienlīdzīgas un spēcīgas līdzdalības un iesaistīšanās, un tie, kas cenšas izjaukt mūsu institucionālo sistēmu, ir tie, kuri uzbrūk sieviešu tiesībām. Šīs darba kārtības ir savstarpēji saistītas, un tāpēc tām ir nepieciešama **Eiropas mēroga reakcija.** Šāda reakcija ir jāīsteno visās politikas jomās, visos līmeņos skaidri **integrējot dzimumu līdztiesību** visā mūsu darbā.

Mūsdienu pasaule ir būtiski mainījusies no laikiem, kad tika pieņemta jaunākā dzimumu līdztiesības stratēģija[1], un ir pienācīgi jāpievēršas jaunām jomām: no vardarbības un aizskarošas izturēšanās pret sievietēm un meitenēm digitālajā jomā un darba pasaulē līdz vajadzībai pēc miera veidošanas feministiskas ārpolitikas un seksuālās un reproduktīvās veselības un tiesību aizsardzības, arī piekļuves drošiem un likumīgiem abortiem, kā cilvēka pamattiesībām. Mūsu politikā ir jāiekļauj arī **intersekcionalitātes pieeja**, jo mēs labi apzināmies, ka noteiktas grupas, piemēram, migrantes, LGBTIK personas, romu sievietes un sievietes ar invaliditāti ES saskaras ar vairākiem intersekcionāliem diskriminācijas veidiem. Mums tie visi ir jārisina adekvāti un ātri.

Nesen iesniegtais **Sieviešu tiesību ceļvedis**[2] ir solis pareizajā virzienā, atzīstot daudzas problēmas, ar kurām mēs šobrīd saskaramies, runājot par sieviešu tiesībām, bet tam ir jāvirzās uz priekšu jaunajā dzimumu līdztiesības stratēģijā ar **konkrētiem, leģislatīviem un neleģislatīviem pasākumiem,** kuru mērķis ir izveidot patiesi dzimumu līdztiesīgu sabiedrību.

Ar dzimumu saistīta vardarbība saskaņā ar Eiropas Dzimumu līdztiesības institūta definīciju ir jebkāda veida vardarbība, kas balstīta uz kādas personas dzimumu, sākot no fiziskas, emocionālas, finansiālas un beidzot ar reproduktīvu vardarbību, un, lai gan ikviens var kļūt par upuri ar dzimumu saistītai vardarbībai, lielākoties par tādiem kļūst sievietes[3]. Jaunākais dzimumu līdztiesības indeksa tematiskais fokuss[4] it sevišķi attiecas uz ar dzimumu

[1] OV C 364, 28.10.2020., 77.–86. lpp.
[2] Komisijas paziņojums "Sieviešu tiesību ceļvedis" (COM(2025) 97 final).
[3] https://eige.europa.eu/gender-based-violence.
[4] Dzimumu līdztiesības indekss 2024. gadā: Cīņa pret vardarbību pret sievietēm, dzimumu nelīdztiesības novēršana, publicēts 2025. gadā.

saistītu vardarbību, un dati liecina, ka 31 % sieviešu ES ir saskārušās ar fizisku un/vai seksuālu vardarbību kopš 15 gadu vecuma. Tas liecina, ka, lai gan ES ir panākts leģislatīvs un neleģislatīvs progress[5], **ar dzimumu saistīta vardarbība** joprojām ir viena no galvenajām problēmām, kas kavē patiesu dzimumu līdztiesīgas sabiedrības izveidi, joprojām ir ļoti izplatīta visā Savienībā un to ir jāturpina risināt Eiropas līmenī un skaidri **jādefinē kā ES noziegums**. Jaunākie dati liecina, ka spēkā esošo tiesību aktu, piemēram, **Direktīvas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu**, īstenošana ir aktuāls jautājums, un tas ir jāuzrauga un pienācīgi jāvada. Ir arī jāpārstrādā un jāturpina pilnveidot daži iepriekšējā likumdošanas darba aspekti, piemēram, uz piekrišanu balstītas definīcijas, **izvarošanas iekļaušana ES noziegumu sarakstā, kā arī feminicīda atzīšana par nodarījumu, kas atšķiras no slepkavības**, bet ir arī jāuzsver dažas no mazāk zināmajām ar dzimumu saistītas vardarbības kategorijām, piemēram, ar dzemdniecību saistīta vardarbība un abortu aprūpes liegšana. Mēs arī vēlamies redzēt progresu attiecībā uz ieteikumiem par kaitīgām praksēm.

Ikvienam Eiropas Savienībā ir tiesības piekļūt **visaugstākajiem standartiem atbilstošai fiziskās un garīgās veselības aprūpei**, un, nosakot un īstenojot visas Savienības politikas un darbības, ir jānodrošina **augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis**[6]. Tiesības uz piekļuvi veselības aprūpei ir nostiprinātas Eiropas sociālo tiesību pīlāra 16. principā, un rīcības plānā mēs aicinām dalībvalstis novērst nelīdztiesību veselības jomā. Dzimumu līdztiesības indekss liecina par lēnu dzimumu līdztiesības progresu veselības aprūpes jomā, jo divās trešdaļās dalībvalstu samazinās to sieviešu un vīriešu īpatsvars, kuri savu veselību uzskata par ļoti labu vai labu, un par daudziem apstākļiem, kurus ietekmē dzimte un dzimums, trūkst pietiekamu pētījumu, finansējuma un resursu, kā arī prioritāšu noteikšanas[7].

Seksuālā un reproduktīvā veselība un ar to saistītās tiesības (SRVT) ir viens no galvenajiem jautājumiem diskusijās par cilvēktiesībām, un tās nav nošķiramas no pamattiesību uz veselību īstenošanas, kā arī dzimumu līdztiesības panākšanas un ar dzimumu saistītās vardarbības izskaušanas. Personas fiziskā autonomija un tiesības lemt par savu ķermeni un dzīvi ir absolūts priekšnoteikums dzimumu līdztiesības panākšanai. SRVT pārkāpumi ir cilvēktiesību pārkāpumi. Visas ar SRVT saistītās problēmas, ar kurām saskaras dalībvalstis, ir kopīgas Eiropas problēmas, un tas ir cilvēktiesību jautājums, kā arī veselības jautājums, kas jārisina ar vienotu pieeju. Pasaules Veselības organizācija (PVO) atzīst, ka ir nepieciešama vispārēja piekļuve SRV aprūpei kā tiesību uz veselību sastāvdaļai. Mūsu mērķis ir dzimumu līdztiesības stratēģija, kas nodrošina vispārēju piekļuvi visaptverošai, vecumam atbilstošai un uz pierādījumiem balstītai seksualitātes un attiecību izglītībai, kvalitatīvam, piekļūstamam un cenas ziņā pieejamam mūsdienīgu kontracepcijas metožu un līdzekļu klāstam, konsultācijām ģimenes plānošanas jautājumos, neauglības ārstēšanai un informācijai par kontracepciju, kā arī bezmaksas, drošai un likumīgai abortu aprūpei.

Situācija Eiropas **darba tirgū** prasa steidzamu un visaptverošu pieeju, lai pārvarētu tur pastāvošo nelīdztiesību. Katrai trešajai sievietei ES nav algota darba, un lielāko daļu nepilna darba laika darbu Savienībā veic sievietes. Sieviešu darbs tradicionāli ir novērtēts pārāk zemu, un joprojām pastāv liela dzimumu segregācija, jo sievietes ir vairāk pārstāvētas mazāk

[5] Piemēram, Direktīvas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē apkarošanu pieņemšana un ES pievienošanās Eiropas Padomes Konvencijai par vardarbības pret sievietēm novēršanu un apkarošanu ("Stambulas konvencija").
[6] OV C 326, 26.10.2012., 391.–407. lpp.
[7] *EIGE* (2025), *Impact driver: marking milestones and opportunities for gender equality in the EU*, Eiropas Savienības Publikāciju birojs, Luksemburga (gaidāma publikācija).

rentablās nozarēs**. Iespēju nodrošināšana sievietēm nodarbinātībā** ir izšķirošs solis saistībā ar sociālo un ekonomisko attīstību, un tas ir spēcīgas konkurētspējīgas ekonomikas priekšnoteikums. Tāpēc ir svarīgi ātri transponēt **Darba samaksas pārredzamības direktīvu** ar uzsvaru uz apsvērumiem par to, kā paplašināt direktīvas darbības jomu. Turklāt ir jāīsteno gan **Direktīva par adekvātu minimālo algu**, gan **Direktīva par sievietēm uzņēmumu valdēs**. Šajā ziņojumā ir atzīts, ka galvenais iemesls vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirībām ir sistemātiski zemāks atalgojums nozarēs, kurās dominē sievietes (aprūpe, veselības aprūpe, izglītība, mazumtirdzniecība), salīdzinot ar atalgojumu nozarēs, kurās dominē vīrieši, un tas arī noved pie tā, ka šīs nozares nav pievilcīgas vīriešiem, pastiprinot kaitīgas normas un stereotipus. Ir steidzami jāizstrādā pamatnostādnes, kas ļautu definēt un salīdzināt "*darba vērtību*", un jāizveido dzimumneitrāli darba novērtēšanas instrumenti un kritēriji, lai labāk novērtētu un taisnīgāk atalgotu darbu nozarēs, kurās dominē sievietes. Ir jārisina darba drošības jautājums gan darbavietās, gan attālinātā darba kontekstā.

Izglītība un apmācība ir būtiskas dzimumu līdztiesībai un ikviena spējai pielāgoties darba tirgus izmaiņām, un augstākā izglītība ir būtiska kvalitatīvām darba iespējām. Mūsdienās Eiropas Savienībā izglītībā joprojām pastāv horizontālā un vertikālā dzimumu segregācija, un tā kaitē dzimumu līdztiesībai. Tāpēc ir ļoti svarīgi nodrošināt pilnīgu un netraucētu piekļuvi izglītībai, apmācībai un atbalstīt sieviešu dalību *STEM* izglītībā un visās citās jomās un karjerā. Tiek lēsts, ka ES ir 8 miljoni IKT speciālistu, bet tikai 17 % no tiem ir sievietes. Pasaulē tikai 22% no MI profesionāļiem ir sievietes. Šo mācību priekšmetu un saistīto darbvietu nozīme pieaug, un mums ir jānodrošina, ka sievietes netiek atstātas novārtā un jūtas droši digitālajā jomā, cita starpā risinot jautājumu par algoritmiem un citiem pašreizējiem rīkiem. Apzinoties, ka pašreizējā privātīpašuma struktūra un lielo tiešsaistes platformu galvenie dalībnieki ir radījuši tiešsaistes pasauli, kas kaitē sieviešu tiesībām un dzimumu līdztiesībai, mums ir jāspēj to risināt un aizsargāt visas sievietes un meitenes visā ES. Arī vīrieši ir jāmudina ienākt nozarēs, kurās dominē sievietes, nodrošinot labākus darba apstākļus un taisnīgu atalgojumu. Jaunajai dzimumu līdztiesības stratēģijai ir jāizstrādā sistēma, kas radīs drošas mācību vietas meitenēm un zēniem, izglītojot vecākus un skolotājus par dzimumu stereotipiem un veidojot pozitīvus sieviešu un feministisku vīriešu paraugus.

Bērnu un citu apgādājamo **aprūpes pienākumi** ir būtisks ierobežojums sieviešu dalībai darba tirgū. Neapmaksāti aprūpes pienākumi neļauj aptuveni 7,7 miljoniem sieviešu ES piedalīties darba tirgū, salīdzinot ar tikai 450 000 vīriešu. Mājsaimniecību līmenī nevienmērīgs neapmaksāta aprūpes darba sadalījums starp sievietēm un vīriešiem ierobežo sieviešu vienlīdzīgu līdzdalību darba tirgū un karjeras izaugsmi. Šī situācija ir neļauj panākt patiesi taisnīgu **darba un privātās dzīves līdzsvaru**, un jaunajai stratēģijai ir jārisina šie jautājumi. Mūsu mērķis ir strādāt, lai sabiedrībā panāktu modeli *"Vienlīdzīgs aprūpētājs–vienlīdzīgs pelnītājs*". Tāpēc mums ir cieši jāuzrauga, jānovērtē un, ja nepieciešams, jāturpina pilnveidot **Darba un privātās dzīves līdzsvara direktīva**, bet ir arī nepieciešams ierosināt **Eiropas aprūpes kursu**, kas būtu balstīts uz Eiropas Aprūpes stratēģiju, ar saistošiem tiesību aktiem un finansējumu no ES līmeņa. Sievietes ir uzņēmušās aprūpes slogu dažādās kategorijās, un mums ir jāizlīdzina situācija Eiropas līmenī.

Daudzveidīgas grupas pieņem labākus, iekļaujošākus un ilgtspējīgākus lēmumus. Tikai lēmumi, kuros ņemts vērā katra viedoklis, ir piemēroti, lai bruģētu ceļu nākotnei, kas ir labāka visiem, un **sievietes lēmumu pieņemšanas amatos** ir galvenie paraugi un palīdz veidot pamatu līdztiesīgai nākotnei. Mums ir jānovērš nepilnības lēmumu pieņemšanā politiskajā, kā arī ekonomiskajā līmenī, vienlaikus novēršot arī institucionālo nelīdztiesību, kas neļauj sievietēm pilnībā izmantot savu potenciālu.

Pieaugošo globālo konfliktu un nenoteiktības laikā **ES ārpolitikai, aizsardzības un drošības politikai ir jābūt feministiskai**, un sieviešu tiesību un dzimumu līdztiesības sasniegšana ir viens no horizontālajiem principiem un galvenajiem mērķiem. Mūsu ārpolitikā mums ir jāspēj atspoguļot miera veidošanas misija, un viens no priekšnoteikumiem tam ir sieviešu līderu un ieinteresēto personu vienlīdzīga līdzdalība. Sieviešu tiesību veicināšanas un aizsardzības programmai, kā arī sieviešu aktīvistu, pedagogu un līderu atbalstam konfliktu zonās ir jābūt prioritātei visās ES stratēģijās reaģēšanai uz konfliktiem, kā arī visos krīzes reaģēšanas instrumentos un mehānismos. Visām ES ārējām darbībām jāpiemēro 3 R princips (tiesības, pārstāvība un resursi).

ANNEX: VIENĪBAS VAI PERSONAS, NO KURĀM REFERENTS IR SAŅĒMIS PIENESUMU

Saskaņā ar Reglamenta I pielikuma 8. pantu referents apliecina, ka, gatavojot ziņojuma projektu, viņš ir saņēmis pienesumu no šādām vienībām vai personām:

Vienība un/vai persona
European Parliamentary Forum for Sexual & Reproductive Rights
The International Planned Parenthood Federation (IPPF) European Network
Center for Reproductive Rights
European Women's Lobby
Foundation for European Progressive Studies (FEPS)
European Institute for Gender Equality
B.a.B.e. Budi aktivna. Budi emancipiran.
Fertility Europe
Center for Women Victims of War (ROSA)
The Directorate-General for Justice and Consumers (DG JUST) of the European Commission
European Trade Union Confederation (ETUC)
European Public Service Union (EPSU)

Par šī saraksta sagatavošanu ir atbildīgs vienīgi referents.

Ja fiziskas personas sarakstā ir identificētas ar vārdu, amatu vai ar abiem, referents apliecina, ka viņš ir iesniedzis attiecīgajām fiziskajām personām Eiropas Parlamenta paziņojumu par privātumu Nr. 484 (https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do), kurā ir izklāstīti nosacījumi, kas attiecas uz to personas datu apstrādi, un ar šādu apstrādi saistītās tiesības.